

!Đə Kal Lama

Syllabaire lama

**!Ðø Kal Lama
Syllabaire lama**

**2ème édition
Révisé par l'équipe Lama**

**Illustrations adaptées du CD “The Art of Reading”
(2001 SIL International)**

**Association Culturelle pour la
Promotion de la Langue Lama
(ACPLL) B.P. 33, Kanté**

**2ème édition, 2ème tirage, 500 expl.
3ème trimestre 2014**

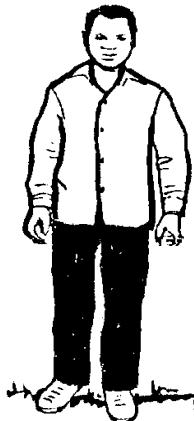

**2ème édition, 1er tirage, 500 expl.
4ème trimestre 2012
© 2012, ACPLL et SIL Togo**

1ère édition, 1er trimestre 2007

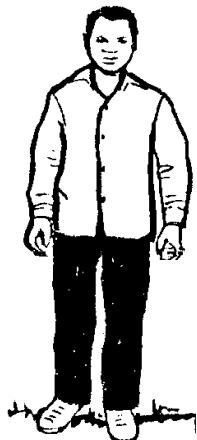

Kataka

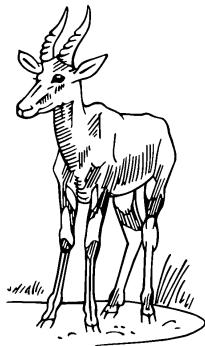

Naka

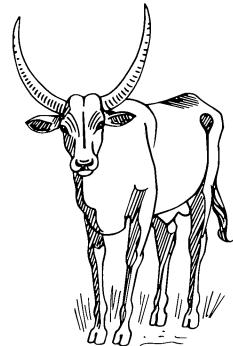
Kataka na Naka.

Kpanjkeltə 1

a	aa	t	n
A	Aa	T	N

taa

naa

taa
aa

naa
aa

taa
naa

---

ta
na

aa	aa	a	a
taa	naa	ta	na

taa	naa
ta	na

Na ka
Naka

Taa ta.

Kataka ta.

Taa na naa.

Kataka na taa.

Kataka na naa ta.

Naka na Kataka.

Kpanjkəltə 2

k K

Naka
ka

ka
kaa
kaan

a aa aan
ka kaa kaan

ka kaa kaan
ta taa taan
na naa naan

Na ka
Naka

Naka taa.

Naka naa.

Naka taan.

Naka naan.

Naka naa taa.

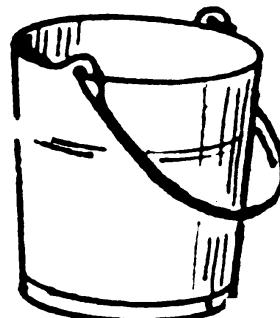
Kataka ta naa naa.

Naka naa taan na naan.

Kataka ta naa taan na naan.

Kpanjkəltə 3

v   v

tvka
tv
v

v   v   v
tv   kv   nv

tv
kv
nv

tv   kv   nv
taa   kaa   naa
ta   ka   na

A na ka
Anaka

Na ta
Na ta

tv ka
tvka

Kataka ta.

Kataka tan.

Naa ta.

Naan tan.

Kataka kan Anaka tvka.

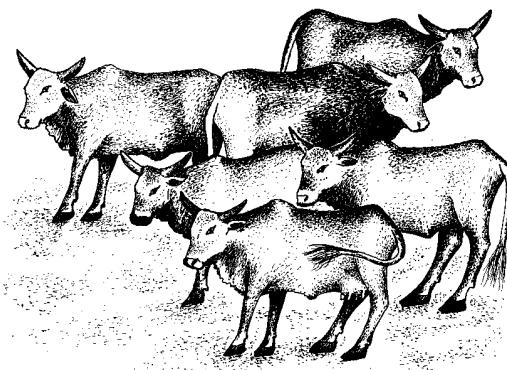
Anaka tvka ta.

Kataka ta naa Anaka tvka.

Nata naa Anaka tvka.

Kpanjkeltə 4

ε ε

Naan tenu
tε
ε

ε ε ε
tε kε nε

tε
kε
nε

tε kε nε
tv kv nv
ta ka na

Kan tε
Kante

tε nu
tenu

tv kv
tvkv

Kataka naa kan-na Naka te.

Kataka kan Kante.

Kataka kan naa tenu.

Kataka naa kan-na Naka te.

Naka kv Kataka naa.

Naka tv Kataka naa.

Naka tvkv naan na taan.

tv	kv	nv	ta	ka	na
tε	kε	nε	taa	kaa	naa

tε	ta	tv	taa
kε	ka	kv	kaa
nε	na	nv	naa

taa	kaa	naa
taan	kaan	naan

tε	Kataka	Kante
naa	tvkv	Anaka
taan	Naka	tv
naan	kv	tvka

Kataka kan tvka.
Kataka ta na naan.
Naka tv-na Kataka naa.
Kataka kv taan.
Kataka tvkv taan na naan.
Anaka te tan Kante.

Kpanjkeltə 6

E e

nantə

tə

ə

tə

nə

kə

ə ə ə

tə

nə

kə

tə nə kə
tv nu kv
tan nan kan

kə na
kəna

tv tə
tv tə

Kataka na n naa na?

Naka na nantə kε?

Kataka na n taa na?

Kataka ta kan n naa ka Kante.

Kataka kan nantə kəna.

- Naka naa nantə na?

- Aav, Naka naa nantə.

Naka tu tutə.

- Anaka naa Naka ka Kante ke?

- Aav, Anaka naa Naka ka Kante.

Kpanjkəltə 7

m M

mətə
mə
ə

mə
men
ma
maa

ə en a aa
mə men ma maa

mə men ma maa
nə nen na naa
tə ten ta taa

mə tə
mətə

maa
maan

!Tu nantə.

!Mu nantə.

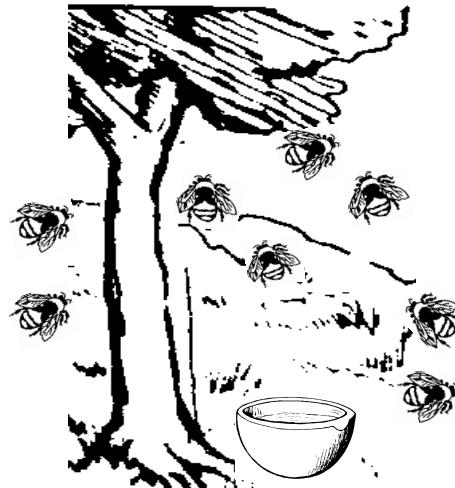
!Ku naa.

- Kataka, n kan maan na nantə na?
N kan maan na naa nantə kəna ke?
- Mə ta kan naa nantə. Mə ta kan maan.
Mə kan taa nantə, na mətə kəna, !mu n tu.

Kpanjkəltə 8

t l

tütə
tι
l

t t t
tι kι mι

tι
kι
mι

tι kι mι
tε kε mε
tv kv mv

n tə
ntə

tü
tun

A na ma
Anama

!Kan n na titə.

!Kan n na-tə.

l na i naa na?

l na-i ke?

Kataka tukv tūn titə.

- N naa-i ka i tukv-tə ke?

- Aav, i tukv-tə. Anama kan-na titə ntə.

Anama tūn teena.

Kataka tan titə, ama i tukv titə ka tən.

Naka na titə ka Anama te.

A tukv tūn titə ka Kante.

Kpanjkəltə 9

w W

waan
waa
aa

aa	a	ɛ	l
waa	wa	wɛ	wl

waa
wa
wl
wɛ

waa	wa	wl	wɛ
maa	ma	mɛ	me
kaa	ka	kɛ	kl

Ta ma
Tama

wɛ tə
wetə

Waa ka
Waaka

Mə ta naa Kataka. Mə ta naa-i.

Mə ta naa Kataka na Naka.

Mə ta naa-wa.

Mə ta naa mətə. Mə ta naa-tə.

Mə ta naa tuka. Mə ta naa-ka.

N naa-m kε? Mə naa-n.

- N naa n naa na?

- Aɪ, mə takə naa-i.

-Ma, mə naa-i Kataka tε. Kataka tε wε
na Kante na. Kataka tε wε waan. Kataka,
na Waaka, wa kv n naa ka Kataka waan
tεε. Nantə ntə wa kv-tə na, wa tυ-tə
Waaka tε-na. Wa wεtə nantə na Tama.
Tama tuku mətə na naa nantə na tə tən.

Kpanjkeltə 10

!Đə wʊsə rə kal

ə	aa	ɛ	ɪ
mə	maa	mɛ	mɪ

mə	wə	kə
maa	waa	kaa
mɛ	wɛ	kɛ
mɪ	wɪ	kɪ

ma	mɪ	mɛ	mʊ
wa	wɪ	wɛ	wʊ
ta	tɪ	tɛ	tʊ

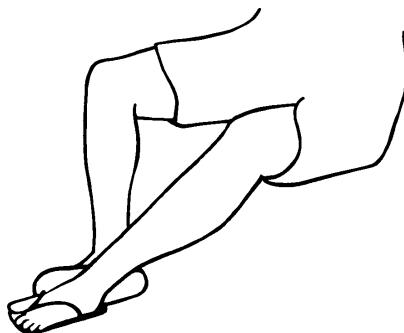
maan nantə waan ntə
mətə wɛtə tɪtə tɛkə

Waaka kv taa ka waan tεε. l naa
taa nantə ka tə tən tən. l wεtən-m na
nantə ntə. Mə kana. Mə tu nantə ntə
na maan mətə. Mə ta tu-tə tə tən.
Kataka təkə-m. l ta wεtən-m na taa
nantə, i wεtən-m na naa nantə kəna.
U wι Waaka taa, i wεtə nantə
ntə na Naka. A tukv naa nantə ka
Naka tε.

Kpanjkəltə 11

s S

naasə
sə
ə

ə aa v ee
sə saa su səə

sə
saa
su
səə

sə saa su səə
nə naa nu nəə
kə kaa ku kəə
wə waa wu wəə

ta sə
tasə

wu sə
wusə

ku sə
kusə

A kan s'a naa Masa.

l saa mətə s'n tv.

l saa nantə s'i tv.

l saa mətə n'i tv.

Kataka naa sEE ka wEE tEE. A tukv sEE
nantə ka Kante. Kataka, na Naka wa kan
sE wa kv sEE, wa ta naa-i.

U tasə, Naka na i naasə ka wUntenu
tEE. Naka tam Kataka s'i kan n'i kv-i.
Kataka kvsə wUntenu n'i kv sEE.

Wa wvsə wa te, Kataka wan Naka ka
sEE nantə ka tuka taa. Naka sv sEE nantə
ntə n'i saa, n'i tv. l kaasə Maasa ka nantə,
tə we tuka taa.

Kataka takə tv i nantə. Tə tEEn tən. l
kaa s'i wetə tə taa.

Kpanjkeltə 12

r R

rakutana
ra
a

taasər
sər
ər

ra
rə
rɛ

a	ə	ɛ	ər	ən	əm
ra	rə	rɛ	sər	sən	səm

sər
sən
səm

ra	rə	rɛ
sa	sə	sɛ

sər	sən	səm
tər	tən	təm

raa na
raana

wa ra sə
warasə

rɛsə
reesə

l r̄eesə tuv ka n'i te.

l t̄eesə tuv ka n'i re.

l tasə tuv ka n'i kur.

Kataka raana kam i te. l raana ka rakutana kēna. Maasa saa-wa mētə, na naa nantə se wa tu. Kataka na i raana, wa su taasa, wa rə mētə, wa tukv wa tēn. Wa tu mētə, na nantə ka tēn, wa ta kaasə muvr. Wa see Maasa s'i tutə sara.

Wa taa neer ta r̄eesə tuv, s'i te. Wa t̄eesə tuv ka n'i wa re. Wa tam se wa kaa se wa kan, wa tasə tuv. Maasa kvsə taasa n'i katēn warasə ka taasər taa.

Kraŋkəltə 13

q D

qəndə
qə
ə

ə	v	ɛ	a
qə	qv	qe	qa

qə
qv
qe
qa

qə	qv	qe	qa
tə	tv	te	ta
mə	mv	me	ma

mə qə
mədə

qə qə
qədə

ka kə rv
kakərv

n dəndə	mə rəndə
n ɬaana	mə raana

Đədə Waaka kan mə te. Masa saa
mətə, də tv. Waaka sir-m se: «Mə we mədə
ka rə we sartə ka tən. Ama, də we kaadə
mərvv.»

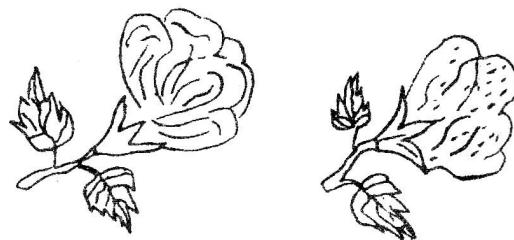
Mə tam Waaka se, mə rəndə taa
kakərv n'v teđə mə taa. !Đa mər mədə
ndə.

Mə misə mə te nı mə ta tasə wvr tvv.
Maasa sv-m n'i wan-m ɬakvta. Đakvtana
kan wa na-m. Mə rəndə taa ta tasə kakərv
rəre. Ma na Maasa rə wvsə re.

Kraŋkəltə 14

C c

etcw
cw
c

cw
cp
cr

c c c
cr cp cw

cw cp cr
ew ep er
wu du ru

wε tu
wεtu

ar mε se nü
əphnεsəmərə

wu es w
esw

!l wetə mɪ wɔtə. !l wetə-tə.
!l mesə mɪ warasə. !l mesə-sə.
l rɔn rɔc. l rɔn-ka.

Waaka we rɔc ka taar taa. l misə
ka t'ɔ wusə nasəna. l kɔc we rɔc taa
rərə. Waaka we tə tən n'i səm wɔtə
təmər ka sartə ka tən. l wetu wɔtə ka
wusə sə wusə, neer tan i wara. l warasə
teena, ama i ta sɪ-sə i rɔc taa. l mesə-sə
warasə armesəndə ka Kante.

Waaka wetə i naan n'i rɔc i rɔc.
l sɪ warasə ns'ɔ warasə arəmesəndə na,
nnə u wɔsu ntər, Waaka mu sə taa n'u
sən-i. Nnə tuŋə tan se wa tu, Waaka mu
warasə, a mɔsə-i tuŋə, ni Waaka na i
kɔc wa tukv. Waaka tan tem.

Kpanjkəltə 15

!Đə wʊsə rə kal

cs	çp	cr
----	----	----

ccs	çcp	crs
-----	-----	-----

cs	çp	cr
----	----	----

sa	đa	ra
----	----	----

su	đv	rv
----	----	----

sɔr	sɪr	sʊr	sər
-----	-----	-----	-----

kɔr	kɪr	kʊr	kər
-----	-----	-----	-----

wɔr	wɪr	wʊr	wər
-----	-----	-----	-----

ses   raa   ḥakvətana

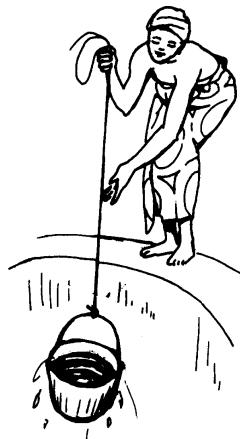
rakvta   đəpə

Mə raana kan mə tε, wa sεε-m, wa
sir-m sε wa rεn Naka ka rakvta.

Wa sir-m qərε sε wa katən Anama.
l sir-wa sε rəm qəm-ı rəqə. A ta naa-ı s'a
kv-ı. Ntə rεε-ɔna a takə naa ı kɔɔr s'a sεv-ı.

Anama misə rakvta taa, ı ta tu wvr.
Đakvtana sv-ı wa rεn-ı Kara. Anama raa
neer səm-ı Kara. Anama raa lakə rakvta
təmər kəna. l kan qəm kɔɔr n'ı sεv Anama.
Anama tel. l rε n'ı wvsə ı tε. l tasə s'a sεε ı
raa ka Kara. l raa mv ı seertə ka sartə ka
tən.

lvkv
lv
v

daal
aal
aa

lv
lɔ
la

v	ɔ	a	aa	ɛ	a
lv	lɔ	la	aal	el	al

aal
el
al

lv	lɔ	la
tv	tɔ	ta
wv	cw	wa

lv kv tə
lvkv tə

sə kə
səkə

Ka kan ka tuka.

Ka tel luktur taa.

Kaa luktur ndə?

Mə raal Kunama we luktur ka i te.

Lukturə ra kv-i rere. Nnə lukturə kv-m, mə wal i te. Lukturə kan n'u kv-m, mə wal i te ni mə sir-i se lukturə kv-m; mə wcsə-i se kaa tuka? Ni luktur ndə we lɔ?

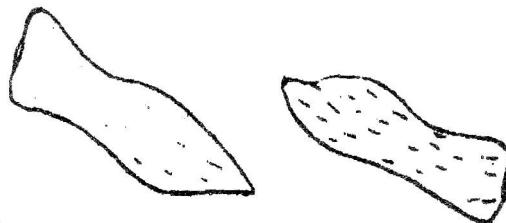
l tam-m se: «!Kan n'a wal n na-rə.»

Də wal, mə na-rə, də sara. Ama, dədə tuka tel luktur taa. Mə tam mə raal se: «N luktur ndə sar tən ni tan tuka rəə-ɔna a səkə luktur.»

Kraŋkæltə 17

h H

hεε
εε

hεε
hε
ha
hv

εε	ε	a	v
hεε	hε	ha	hv

hεε	hε	ha	hv
tεε	tε	ta	tv
dεε	dε	da	dv

ha tv
hatv

ha rv
harv

tən tən tə
təntentə

l haa-m heer nqə.
l haa-m heer nq'cna.
l haa-i mətə ntə.
l haa-i mətə nt'cna.

Anama har hεε ka taar taa. Đəqə
mə naa-i, n'i sir-m s'v kaasə hεε. Mə
tam-i se: «Mə kɔɔ kam mə te, mə tan
wvr se mə saa-i. Ntə rεε-cna mə naa-n
s'n haa-m hεε, mə wal, mə saa-i.»

Anama wɪ i taa, i ta tam sə wvr. l
sv hεε n'i haa-m, mə wal mə saa mə kɔɔ.
Anama hən na, i təntəntə sara, i svn i
raana. Mə kɔɔ tv heer nqə tən, n'i tam
se, heer nq'cna i waal harv-rə, n'i rə taa
we lələn ka tən. S'i waal sel rə mətə, i
tɔɔn n'a hatv-i nt'cna tamtam.

Kpanjkəltə 18

i I

naasi

si

i

si

li

di
hi

i i i i

si li di hi

si li di hi

se le de he

ce le de he

rv kvn
rvkvn

re tə
retə

cu es
cues

M'a naa se mə lakə sənč?

M'a hu se i we Maasa te.

Au!, mə wara sara.

Aau, mə wara sara.

Ai, mə wara ta sar.

U wi mə naasi nantə taa, n'a wan-i rakvta taa. A tal qakvta taa, mə ta rukvn warasə se mə retə kč rεe. Mə sir rakvtana se: «M'a naa se mə lakə sənč? Mə ta rukvn warasə se mə retə mə kč rεe.» Đakvtana wusən-m se: «U ta lau wur, !kan n naasi rə haa-i kč.»

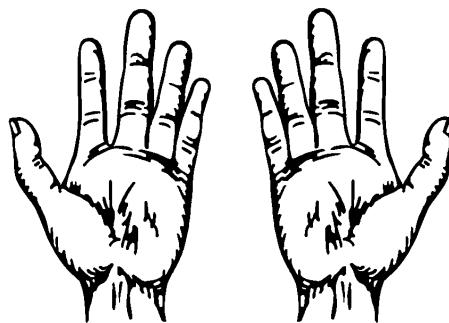
Mə wusə rεč, mə su warasə mə kan qakvtana. Wa tam se wa ra mu warasə. Wa sir-m se: «!lɪ wal qεč, u təl n naasi rεe.» U kč rə taa, qə tam se: «Au!, qə wara sara, qə ra retə warasə!» Đa li rakvta taa, qə wusə rə te. U təl mə naasi rεe, i saa mətə, na nantə, n'i wan qakvta taa. l tal n'i sεe-wa sartə ka tən.

Kpanjkeltə 19

in en an on

nin

in

nin

nən

nan

nən

in en an on

nin

en

an

on

nin

nən

nan

nən

kin

kən

kan

kən

lin

lən

lan

lən

rə man

rəman

la ku

laku

uccu n

uccu n

Wa sir rəma.

Wa mau rəma.

Wa see rəma.

Kvnama na i laar wa sir-rəma se wa walv laku. Nncon Kvnama we hcoen ka ka we len ka tən. Wa sv-ka, wa re laku. Wa tal laku taa, Kvnama ta naa i hcoen. U saa i taa se ka wusə rec kəna. U lvl, i kan n'i na-ka, ka ka kən na nem. Kvnama tal n'i mu nem ka i nin taa, n'i waa i ree.

I lakuraana naa-i, wa sir-rəma se:
«Kvnama kv nem. I wara sar tən.»
Wa wusə rec taa, wa ncoen a saa mətə.
Kvnama sv mətə ntə n'i le hcoen ka tən.
Nncon u kə i t'c tən!

Kpanjkəltə 20

!Đə wʊsə rə kal

si	li	hi
sɪ	lɪ	hɪ
sʊ	lu	hv

sin	lin	hin
sən	lən	hən
sɔn	lɔn	hɔn
san	lan	han

wara   təntəntə   rɔ

nccuu   naasi

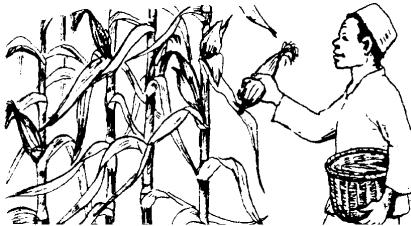
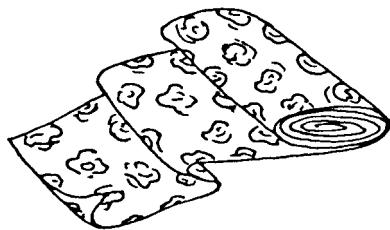
Kataka wı ı taa, ı kur s'ı walı ı raa
te-ɔ warasə sıw. l wal, ı nıccu ı' nı
wɔsə-łe se: « Mə raa we lɔ? Kasənɔ, mə kan
s'ı sı-m warasə kəna.» l raa ri wusən-ı se:
«Av, n wara ta sar! N qaa su ı naasi kəna
kohən n'ı wan-ı rakvta ka v wı-ı. Ama,
warasə nsər tan. Nnə wur ka we, ı ka sı-n.»

Nnɔn Kataka sı warasə s'ı ma reɔ
kəna. l we tetə k'a haa-ı-tə Kante. Kataka
hən na, nnə ı sı warasə, v we kaadə s'ı
lɔctə-sə. l naa warasə, n'ı tukv-sə kəna
murmur. l sel sələm ka tən. l tan wur-ɔ ı
te-ɔ sələm reε-ɔna.

Ntə reε-ɔna ı raa naasi tekə-ı se
warasə tan. l raa na naasi, wa we warasə,
wa ra lau kəna. Kataka təntəntə we kaadə
ka warasə awɔr taa. Nnə n sı-ı warasə, ı ra
lɔctə-n-sə.

Kraŋkəltə 21

ɔv   av   iŋ   eŋ   εv

ɔcw

ac

siŋ

iŋ

wɔv

haʊ

rɪv

sæv

ðεv

ɔv   av   iŋ   eŋ   εv

wɔv   haʊ   rɪv   sæv   ðεv

ɔcw   hɔv   rɔv   sɔv   ðɔv

wav   hav   rav   sau   d̥au

wɪv   hɪv   rɪv   sɪv   ðɪv

wɛv   hɛv   rɛv   sɛv   ðɛv

wɛv   hev   rev   sev   ðev

Mə ra sev. Mə ta sev.

Mə ra niv. Mə ta niv.

Mə ra lav. Mə ta lav.

Kunama wal i raal s̄eev. l tal n'i n̄cūn
i re siw. l wal siw taa n'i s̄ee-i. l raal mu i
seertə. Kan'i sir i raal s'v wi i h̄oon, n'i ta
səm s'ar lav-ka kəle?

Kunama sir-i se: «Nnə v ta lav,
k̄clasə kəna. !Wal n naa haasə rakuta n'n
naa haa ar lakə-ka. Nnə i haa-n k̄or n kan
n'a sev-ka.»

Kunama raal kur n'i si wɔv, n'i wal
haasə rakuta te. Lε haa-i k̄or n'i mu, n'i
sev-ka, ka tel. l kan n'i s̄ee Kunama se: «N
telsə-ka. Ka ra səv rərε.»

U tasə wa sv rəma wa wal Nakawa
te. U lvl, haasə rakuta tal s'i naa Kunama
h̄oon. l n̄cūn ka we sartə. A lε-ka mətə ka
tvku.

Kpaŋkəltə 22

o O

wo
o

o o o o
wo ho ko lo

wo
ho
ko
lo

wo	ho	ko	lo
wvv	hvv	kvv	lvv
wεv	hεv	kεv	lεv
woo	hoo	koo	loo

won tə
wontə

tu ma tə na
tumatəna

a ho
aho

l we loor nendəl-ɔ rə ta kɔr.
l we laar nendəl-ɔ rə ta kɔr.
l we luktur nendəl-ɔ rə ta kɔr.

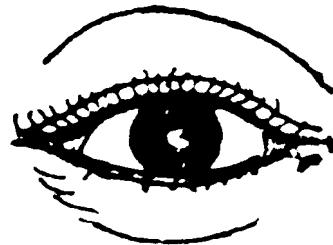
Kunama tə səm loor məlvu n'i
we loor. l loor ndə ta kɔr na, i laar
məlv-na-rə. Kunama haru tumatəna ka
wo nɔ. Səmən hən a ko rinan tən se
tumatəna we kɔrv t'ɔ tən. U tal Saar rəɛ-ɔ
wontə na, Kunama wal i sıv taa, i kan
tumatəna ka wa teen tən, n'i wvr-wa loor
taa, i wvsə wo taa.

l kan wontə na, i sıv loor na rə t'ɔ
tumatəna n'i wan-wa saar taa. l nɔɔn
tumatəna we tən. Aho taa i kam i te, n'i
ko i nɔ taa se: «Mə tumatəna kaa se wa
hɔrsə.» U hom n'i sıv wa taa n'i haa Anama
raana.

ñəsər

ñə

ə

ñaa

ña

ñi

ñee

aa

a

i

ee

ñaa

ña

ñi

ñee

ñaa

ña

ñi

ñee

naa

na

ni

nee

maa

ma

mi

meε

ñi tə
ñitə

kɔn wa
kɔnwa

tə tər
tətər

Ñaa ñi.   Ñaa nñi.
Ñisə nsə.   Ñisə nsə.
Ñəsər ndə.   Ñəsər ndə.

Anama wal laku ka ñitə taa, ı ku ñaa
n'i ləsə ñaa ñi hoyya na ı ñəsa n'i rukvun ı
nin taa. Anama ka ñəla n'i hv se ñaa ñi
kɔnwa s'i rasə. U tasə wontə na, Anama
ləsə kɔɔr s'i ñe, nı ñiru rı ı ñəsər taa. I
tətər ı ñəsər nı rə mər.

I tal ı te-ɔ wontə na, u hom n'i wal
qakvta. Đakvtana maa Anama ka ñəsa
kɔɔr. Wa tam-ı s'u lav honqɔ, ı wusə n'i
kan wa naa haa u we sənɔ.

Anama wusə ı te, n'i nɔɔn a rɔn ñaa
ñi. Wa ləsə nantə wa saa, wa tu.

Kpaŋkəltə 24

ɪ ɿ

mɪn

mɪ

ɪ

ɪ

ɪ

ɪ

ɪ

mɪ

kɪ

tɪ

sɪ

mɪ

ki

ti

si

mɪ

kɪ

tɪ

sɪ

mi

ki

ti

si

mə

kə

tə

sə

ccw

ccw

ctc

ccs

mɪ lɪm

milim

də ha n də

dəhanḍə

sə n də

səndə

l kurən miliṁ dəhandə.

l kurən min dəhandə.

l kurən məla rəhandə.

Naka raalna kam i te. Naka nam
miliṁ s'i saa-wa mətə. l kur n'i wal min
haav ka Maasa te. Wa səndə wa wutu
n'u lvl. l kurən min dəhandə n'i cuon
wvn tu i miliṁ ka tən.

l we n'i mɔsu i taa se kaa i saa w
hən? l we n'i mɔsu wontə na, naasi tal
na maan n'i ha Naka. l su maan ñi n'i
walu saav ni weer mīm-i, ñi wur ate!

l raalna wara ta sar! U tu miliṁ ni
maan wur ate wont'ɔ-tə sən?

Kpanjkəltə 25

c C

campaar
cam
ca
a

ca
cam
cɔ
cv

a	am	c	v
ca	cam	cɔ	cv

ca	cam	cɔ	cv
ñā	ñam	ñc	ñv
wa	wam	wɔ	wv

caa sə
caasə

a kan ḫa
akandə

cə lu
cəlv

l tukv n'v pə tukv.

l cəlv v-a cəlv.

Đə caasə kan qə te-č rədə raan qee.

Đə wal, qə tən, qə səe-i. Đə wəsə-i se: «Đə caasə, n tukv campaar na.» l tam s'i tukv; campaar we i lələn tvv.

Đə kv campaar, qə saa-rə sartə ka tən. Đə sv-rə, qə wan-qə i cal n'i tukv n'v pə tukv. l wəsə-ra se: «lı nawa se ma piwa kan'u sv m'akandəraa n'u kv-ma na? Ma pə pisv tvv. !lı ra cəlv akanda ka w'akandəraana nantə!»

Kraŋkəltə 26

!Đə wusə rə kal

mɔv
maʊ
mɪv
məv
mev

ño	ñi	ñi
co	cí	ci
ho	hi	hi

ɔv	aʊ	ɪv	əv	ɛv
sɔv	caʊ	hiʊ	ləv	ñev

sɔv	caʊ	hiʊ	ləv	ñev
saa	caa	haa	laa	ñaa
sε	cε	hε	lε	ñε

ñitə	wo	milim
nemən	aho	dəhandə
səndə	tətər	

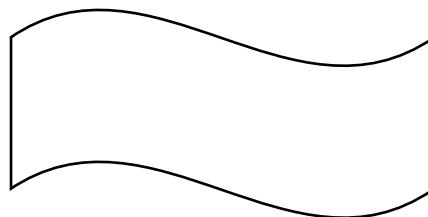
Anama sv i loor ka Mɔɔɔ rɛɛ, nɔɔnū
mɪsə liwa. l sir i kɔɔ se: «Mə walu
Atalɔtɛ-ɔ mə raa neer te se mə mv hɛɛ.»
l kɔɔ tam-i se: «Min we !Səndə, mə nɪsə
risi, n tu mətə.» l raal ñi, s'i re lele.

l re wontə na, i naa nɛmən na tin ka
ñi-l kaalu ñitə taa. Anama ñi tal Atalɔtɛ,
n'i nɔɔn a wetu ñaa tenu. Ku we tuntün. l
mv ñaa tenu s'i wan-ku i caasə.

l naa tenu, n'u kɔ i t'ɔ tən, n'i re n'i
tasə i kɔɔ Maasa hɛɛ rɛɛ-ɔ seɛv. l tal wontə
na, Maasa ta seɛ-i. l su taasər n'i re wo.

Anama ləsə tenu ka loor taa, i cəl-ku
i caasə. U kɔ i caasə taa n'i sv i mətə, na i
nantə n'i walu Anama haav. Anama tu
nantə kəna n'i ta tu mətə. l ra kɔ məla
mətə. U hom, i kvr len, n'i wal i tətər i siu
taa. l ci hɛɛ, n'i wusə rɔɔ taa, n'i haa-ya
Maasa. U kɔ Maasa t'ɔ tən.

pəpaav
pə
ə

pə
pəv
pi

ə   aŋ   i
pə   pəv   pi

pə   pəv   pi
tə   təv   ti
də   dəv   di

pε pε pε
pεpεpε

pə sə pə sə
pəsəpəsə

l laar sv-na pəpaav. l laar sv-na-kv.

Mə laar naa-na hɔɔn. Mə laar naa-na-ka.

Anama ka wε pəpaav ka kv sar tən!

l sɪ pəpaav ɳk'ɔ i reɔ taa n'i wal Saar.

l kvrən Saar t'ɔ wontə na, i kan n'i pə

naa-kv. Kan'i mau i laar se ndə sv-na-kv.

l li tɔn qee n'i ko.

l wε n'i ko wontə na, i naa hɔɔn ka
ka rvkvñ i pəpaav ɳkv pəpəpε. l rvnv-ka
n'i pə naa s'i lakə sənɔ s'i mv pəpaav ɳk'ɔ
ka na. Nnɔɔn tun wε kv nii pəsəpəsə.

Đən'ɔna, i laar rvn hɔɔn, n'i təka wεε,
ka ko, nii pəpaav ɳkv tel n'i sv-kv n'i kana,
n'i cəl i raal ñi. Lε tam se: «Wise mə wɪn
mə laar nd'ɔna.»

yal
ya
a

a aa vñ o
ya yaa yvñ yo

ya
yaa
yvñ
yo

ya yaa yvñ yo
wa waa wvñ wo
ñá ñaa ñvñ ño

a yv kñ
ayvñkñ

yaa lv
yaalv

vñm cm
vñmcm

Ayvku neŋkvr.

Pəpaau neŋkvr.

Wɔu neŋkvr.

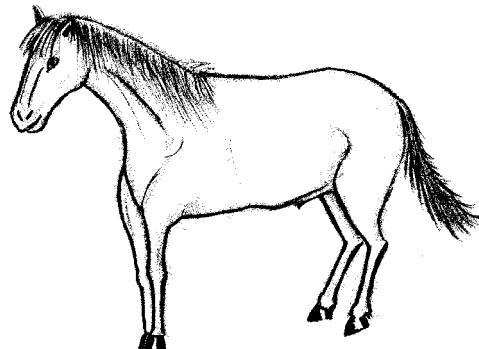
Ayvku neŋkvr, Kvnama kvrā n'i walv
taan kvv. l wala n'u lav ayvkvn nnisa kələ
i pə kɔn. l yal cakə n'i mɔsv se i ta səm s'i
naa haa, v kv-i yaa, yaa wontə lapə n'i pə
kɔn?

U hom wontə na, i sv wɔwvn n'i
walv yaalv. l re wontə na, i waal tal n'i
pə naa-i. Yo sir-le s'i wal wɔwvn yaalvv
kəna. l tir n'a yaa-i, nnɔn i takə tal wo
taa. l wɔsə yo se: «Đa ci kan sartə na?»
Ka-l wusən-i se: «Aav, i kan nantə ka
tempə.»

l waa n'i walv. l tal wontə na, i na
nantə n'u kɔ i taa. l ra yaal wɔwvn rərə,
ayvku neŋkvr-ɔna i kaa s'i yaal-ñi.

Краңкәлтә 29

kp Kp

aauncd
ccdk
cc

kcd
kdp
kpe
kpa

c c
cc
kp cd kp cd kp ε kp a

kpc kd kpε kp a
cd cc d ε p pa
cy cc y ε y ya

naun
ccdk
aauncd

na ccc
kccna

Đə wal ntavŋ tɛɛ.

Đə wal misə taa.

Đə wal qaan qee.

Đəđə, misə taa, ma-n mə kɔ̄na rə wal kpɔ̄r tɛɛ-č kpɔ̄i tɛɛsu. A tal wontə na, mə kɔ̄na tam-m se mə kpa kpɔ̄r rɛɛ, mə waasə kpɔ̄i. Mə wɔ̄sə-wa se: «Nnə mə kpa kpɔ̄r rɛɛ, mə hota nı?» Wa tam se mə ra kpa, nı mə ta kpa.

Đə tɛɛsə ate-čna kpɔ̄i, qə kpɔ̄n, qə naa yəra ka wa cɔ̄ kpɔ̄naan qee, wa kɔ̄n. Đə naa-wa wontə na, qə səndə se wa rɛ, qə ñəl. Wa tal qə cal, wa wɔ̄sə-ra se rə rvkvñ kpɔ̄i nɛ? Đə tam se aav.

Wa tam-đa se rə wetə na-wa, wa cəl wa kpɔ̄naan. Đə wetə na-wa, wa retə-ra, n'v kaasə-ra kpɔ̄i, qə tukv rə walv.

Kpanjkəltə 30

e E

kpedə
kpe
e

kpe
se
ye

e e e
kpe se ye

kpe se ye
kpi si yi
kpε sε ye

pɪ sə
pɪsə

te lʊ
telʊ

cə kɔ
cəkɔ

l lee mətə. l lee ñisə.

l see n'i kɔn. l see n'i walu.

l ñe lem, n'i se n'i re.

Ayvku neŋkur-ɔna, Naka wal i raa tε
s'i lee i ñisə. l tal wontə na, i nɔcnu i raa ka
i we n'i lee mətə. l raa ñi sse-ι: «Naka, ña
na kandə.» Naka wusən-ι se: «Yaa, mə
kampa s'n lee mə ñisə kəna.»

Lε tam-ι se: «Misə we ce. !Su kpədə,
n wal, n'n cɔ telv tεε, nɔcnu mə kampa.»

Naka su kpədə, i wal n'i cɔ siti t'ɔ
telv tεε rəheε. U tasə cəkɔ n'i niw i raa ñi
ko, i se n'i wal n'i nɔcnu mətə ñɔ i raa ñi
nin.

l ta pisə s'i lee i ñisə ns'ɔ ayvku ɔkɔ.
U teqə Naka taa i su i ñisə wontə, n'i re n'i
wusə i tε.

Kpanjkəltə 31

!Đə wʊsə rə kal

pɪ	pe	po	pɛ
yɪ	ye	yo	yɛ
kpi	kpe	kpo	kpe

pe	ye	kpe
pʊ	yʊ	kpu
pɪ	yɪ	kpi
pɔ	yɔ	kpo

yal   kpoɪ

kpoɔr   kɔna

kampa

Kunama kvrən na i te, i kpoon. Nnɔɔn
i wal kpɔɔr tεε s'i tu kpɔi. l we n'i tukv
kpɔi, i naa i yo ka i yal tir-ka se kpaar kpa
naa kvdəm. Nnɔɔn nεer ka sir-i s'i kɔɔn s'i
yau naa nñ'ɔna.

U saa Kunama ñi taa, n'i su naan
nñi-ɔ ñi tən, n'i wal wεtuv. l su warasə
nsə, n'i yau apipir. l sir s'i ra tasə naan
qεe-ɔ cɔu. l cakə apipir rεe-ɔna s'i kaalu.

Nnə a kampa, n'a pə naa lem s'a ñe,
i kpa i kɔɔna ka apipir rεe, wa walu lem
n'ɔ wo taa.

Nnə i walu ñəmpv, i tətər i yau nim
n'i rə apipir ndə taa n'i məl s'i ci wo na.
Yər pə kɔɔn s'i ci-i tem ka ñəmpv waðə
warasə rεe.

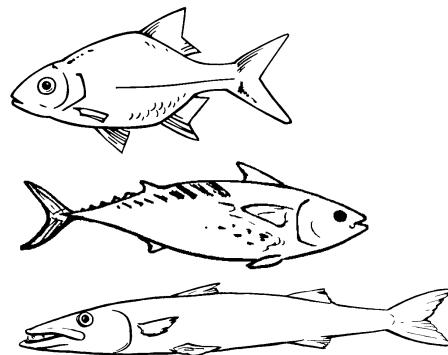
Kpanjkəltə 32

u U

tuna

tu

u

tu

pu

lu

yu

u u u u

tu pu lu yu

tu pu lu yu

tv pv lv yv

to po lo yo

wi sa se

wisase

par ci

parci

kun ta

kunta

Kataka we tuna ka lu.
Kataka we tuna ka tempə.
Kataka we tuna ka cəkə.

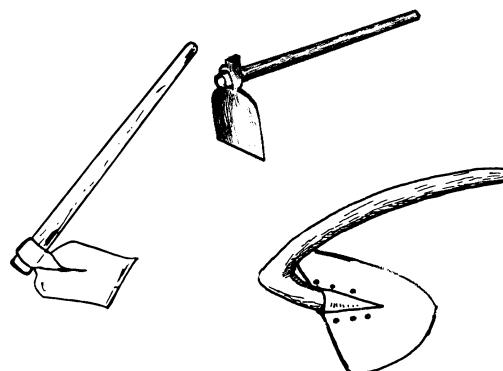
Kataka tan nantə ka lu. l walv wo t'ona, n'i kpa tuna, n'i kɔɔn n'i cakə i tu tεε n'i tukv. Nnə tuna kpər wo taa, i kpa i kpu taa n'i sv warasə n'i t̄ir n'a wal n'a yav-i tuna ka parci taa.

Tvtə ten i kpu taa. Naan, na kpɔɔnaan we i tu tεε-ɔ tempə; ama, i pə tukv-ñi. Tuna we-na-i lu ka tən! l kunta n'i pə p̄isv nantə tvv; wontə rεε na, w̄isasə carv-i tən n'u ta wɔsə s'i tukv nantə. Akanda sel tuna tvv ka tempə. Ya tasv-wa caləm.

Kpanjkəltə 33

ui

hakui
kui
ui

kui
tui
pui
nui

ui	ui	ui	ui
kui	tui	pui	nui

kui	tui	pui	nui
ku	tu	pu	nu
kɔ	cɔ	cd	cu
kɔv	cɔv	cdv	cuv

cə kɔɔ
lɪ cɔɔ
cəkɔɔ

ha ko
hako

A haru akota na hakui cəkpccolı.

A haru na ya-l-ɔ akota.

A haru aharu na hakui cuŋkui.

A haru na ya-l-ɔ aharu.

Hako tala. Hara yau hakui ka
tempə. Wa yau hakui cəkpccolı, na hakui
cuŋkui.

Hakui cuŋkui hən na, a haru na
ya-l-ɔ aharu kəna, nı hakui cəkpccolı hən
na, aharu na ya-l-ɔ akota.

Nnə n tan hakui, neer ra ha-n
hakur s'n har na hεε, na maan, na məla
taa.

Səmp'ɔna hara wε-na hakui
cəkpccolı, na cuŋkui. Nnə hako kpəra wa
rɔn-ya, wa mesə-ya telu wu taa. Yər pə
naa-ya rərε.

wiu
iu

iu	iu	iu	iu
wiu	ciu	riu	hiu

wiu
ciu
riu
hiu

wiu	ciu	riu	hiu
wi	ci	ri	hi
wɛ	cɛ	rɛ	hɛ
cw	cz	cr	ch

tɛ rv
terv

səm pə
səmpə

l ta naa wvr.

l pə naa wvr.

l ra naa wvr.

Ayvku nεŋkvʊr-čna Maasa sε yo ka
lem, n'i waa-ka i suur taa, n'i walv riu
ka siu taa. l walv wontə na, i hiu naa
kvqəm ka ñəmpv taa. l ta tam-i i wcv
nč.

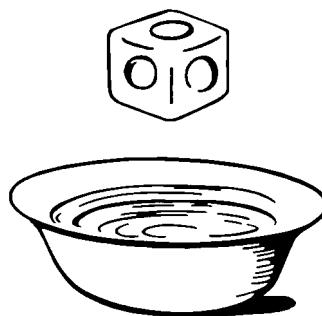
l sv naa kvqəm ñi n'i cəl i yo. l tal
terv ci cal, n'i ñəl i yo nin taa, n'i pə na
wvr. l wvsə naa kvqəm ciu, i ta naa-i.
l wvsə n'i kɔn n'i hiu wiu k'ate.

Maasa mɔsə i taa n'i tam sε: «Nnə
mə ka naa səmpə, mə ka hcv-sə mə wcv
nč.» Nnə mə ka naa səmpə tem qεv.

Kpanjkeltə 35

f F

fçf
fç
ç

fç
fç
fe
fi

ç	ɛ	e	i
fç	fɛ	fe	fi

fç	fɛ	fe	fi
tç	tɛ	te	ti
lç	le	le	li

Fa tə ma
Fatəma

fa la fa la
falafala

faar ci
faarci

Sεŋ ntawŋ tεε.

Đədə ntawŋ tεε.

Cer ntawŋ tεε.

Sεŋ ntawŋ tεε Fatəma yav fɔfɔ ka faar taa. l ci s'i yaal wɔwun. l tal faar t'ɔ wontə na, Fənlaaru ŋkvr tal, ku yav sələm, ama ku ta hər warasə. Fənlaaru ŋku lakə falafala kəna. Ku ñe sələm, na sala.

A yaa ku yal rərə se Fatəma. Lε fata nı lε wε afatə. Faarci tir n'a yaa Fənlaaru se ku wusə ku kan. Ku tal wontə na, faarci sir ku yal ka wontə ku lau-ı na. Nnɔɔn ku ñe sələm, ku pə naa ntər-ɔ ku taa. Ku ləsə warasə nı ku tə rətə faarci. Fənlaaru ŋku kpa ku ñəmpv, ku re ku wusə ku yəra cal.

Краңкәлтә 36

ŋ   ŋ

аŋком
ңкком
ңкɔ

kɔ	ka	kεε	kv
ңкɔ	ңka	ңkεε	ңkv

ңкɔ
ңka
ңkεε
ңkv

ңкɔ	ңka	ңkεε	ңkv
ntɔ	nta	ntεε	ntv
nɖɔ	nɖa	nɖεε	nɖv
csu	n̥sa	n̥seε	n̥su
mpɔ	mpa	mpεε	mpv

sa ңkə
saŋkə

ka hən
kahən

wu sɨ
wusi

l kan yo ɳka.
l kan naa nñi.
l kan wɔv ɳku.
l kan mətə ntə.
l kan miliim mpə.

Aŋkɔm kan Naka tε. Naka wal
Kataka te n'i sir-le sε: «Aŋkɔm kam mə
te.» Kataka wusən-i sε: «!Mu taa nantə
kahən, n'n wal n'n saa-i, n sεe aŋkɔm nñi.»

Naka sεe Kataka n'i wusə i tε. l tal
wontə na, i wusi min n'i saa aŋkɔm ka
mətə n'i hul-i taa nantə ntə. l cəl aŋkɔm
ka fɔfɔ s'i saŋkə i nin fe n'i tu mətə.
Aŋkɔm nñi tu sartə ka tən, n'i tam s'v
sara, n'i sεe Naka. l cɔ kpɔonaa reε, n'i
re n'i wusə na i tε.

ku
fu
mu
ŋku

ku	kui	kɔ	kiu
fu	fui	fɔ	fiu
mu	mui	mɔ	miu
ŋku	ŋkui	ŋkɔ	ŋkiu

pu	su	yu	cu
pui	sui	yui	cui
cd	cs	cy	ç
piu	siu	yiу	ciu

aŋkɔm	csɪw	terv	tuna
kahən	hako	ciu	wutilu
wusi	cəkpɔɔlɪ	riu	hiu

Đəđə raan đee Kunama kvrən haru taa, ı kan n'i pə naa ı hayo. Kunama ñi wal ka ciu na Waakawa kɔrv taa. U lau ayukvn hiu kahən, ı pə naa-ka. l ci wontə na, ı naa-ka aŋkɔm neer te-ɔ, ka yisu tuna kɔŋkɔ taa.

l tekə-ka, n'i kpa-ka, ı yau mətə n'i cəl-ka, ka tu. l tır n'a yaa ı kɔɔ. Le kan wontə na, le kpa le cɔ apipir kpedə rεe, Kunama rεesə-ı hayo. l kpausə-ı apipir rεe wa rε wa kpem.

Wa tal rεɔ ka wontə na, ı kɔɔ ñi yau fɔfɔ n'i sεe-ka lem. Nnɔɔn ka ñəsər məra. U lau ayukvn ka cəkan, hayo ɳka tu ka kpɔɔl. Ka təŋkv Kunama ka sıv taa. Aho taa hən na, yər pə walu Kunama te.

Hɔɔn ɳka wε ka wε səmpə, ayukv nεŋkv Kunama kan n'i pə naa-ka. U wi-ka, a ta səm sε ka re na lɔ?

Wise ka liwa, mpar naa-ka, wa ku-ka, wa wεđə.

ALPHABET LAMA

A	a	M	m
C	c	N	n
Đ	đ	Ñ	ñ
Ξ	ə	ŋ	ŋ
E	e	O	o
ɛ	ɛ	ɔ	ɔ
F	f	P	p
H	h	R	r
ѣ	ѣ	S	s
I	I	T	t
l	l	U	u
K	k	U	v
Kp	kp	W	w
L	l	Y	y

Voyelles

a	afa	cochon
ə	mətə	pâte
e	teen	arbres
ɛ	heer	igname
i	milim	farine
ɪ	naasi	grand-mère
ɿ	ñitə	brousse
o	woosə	marigots
ɔ	tərc	étoile
u	ñun	tête
v	sadv	piлон

Consonnes

c	camı	poules
ɖ	ɖəndə	oreille
f	fɔfɔ	savon
h	haatə	feuilles
k	kandə	lampe
kp	kpedə	tabouret
l	lvkur	puits
m	məla	mil
n	naa	vache
ñ	ñəmər	clou
ŋ	aŋkɔm	étranger
p	pəpaav	serviette
r	rəm	serpent
s	sələm	boisson
t	tun	pluie
w	warasə	argent
y	yasə	sel

**Achevé d'imprimer par AFASA
Dépôt légal N° 70 / MATDCL / novembre 2012
B.P. 57, Kara – Togo**

Prix : 500 F CFA